

Propozycja badań potrzeb i kompetencji informacyjnych grupy zawodowej tłumaczy

Krystyna Dziewańska
Agnieszka Korycińska-Huras

„Historia napisana po angielsku, a potem przełożona na polski, jest jak symfonia w tonacji As-dur, potem przetransponowana w tonację fis, na dwa fortepiany”. Czyli – przekład idealnie ekwiwalentny w stosunku do oryginału jest po prostu i z definicji niemożliwy. Możliwe są tylko mniejsze lub większe przybliżenia, i z tym założeniem w pamięci tłumacz musi się starać jak najwierniej odegrać oryginalną melodię.

Elżbieta Tabakowska: O przekładzie na przykładzie. Rozprawa tłumacza z *EUROPA* Normana Daviesa. Kraków 2003, s. 22–23.

„Ekwiwalencja to relacja równoważności treściowo-stylistycznej między tekstem przekładu a tekstem oryginału”.

Jurij Lukszyn: Tezaurus terminologii translatorycznej.
Warszawa 1993, s. 349.

Rodzaje ekwiwalencji, ze względu na:

- Stopień: całkowita (pełna) – częściowa – niepełna – zerowa
- Aspekt: denotacyjna, konotacyjna, pragmatyczna (funkcjonalna, dynamiczna) semantyczna (informacyjna), formalna, syntagmatyczna, stylistyczna

Urszula Dąbska-Prokop: Mała encyklopedia przekładoznawstwa.
Częstochowa 2000, s. 68–75.

KOMPETENCJE TŁUMACZENIOWE

- Znajomość języka wyjściowego i docelowego
- Umiejętność dopasowania do siebie różnych struktur na podstawie ich względnego podobieństwa
- Znajomość kultury krajów, w których mówi się językiem wyjściowym i docelowym
- Wiedza ogólna i specjalistyczna
- Sprawności komunikacyjne
- Wnikliwość w dążeniu do sensu
- Znajomość teorii tłumaczenia
- Predyspozycje i cechy charakteru

Krzysztof Hejwowski: Kognitywno-komunikacyjna teoria przekładu.
Warszawa 2006, s. 153–154.

KOMPETENCJE TŁUMACZENIOWE

- Wierność wobec dzieła oryginalnego rozumiana w kategoriach moralno-prawnych
- Rozeznanie w terminoznawstwie i zasadach tworzenia neologizmów
- Umiejętność gromadzenia dokumentacji oraz zdolność wyszukiwania informacji i danych leksykalnych

Jerzy Pieńkos: Podstawy przekładoznawstwa.

Kraków 2003, s. 357–389.

ETAPY PROCESU PRZEKŁADU

Ciąg sytuacji komunikacyjnych

1. rozpoznanie kontekstu pragmatycznego
2. semantyczna analiza tekstu oryginalnego
(eksplikacja sensów)
3. reekspresja = wyrażenie zidentyfikowanych sensów
w języku docelowym

POJĘCIE HORYZNTU INFORMACYJNEGO

Ogół osobowych i materialnych źródeł informacji, które podmiot wykorzystuje do uświadomienia lub zaspokojenia potrzeby informacyjnej wyznaczany przez kontekst, sytuację komunikacyjną, otoczenie społeczne oraz indywidualnie zmienne stany wiedzy, rutyny poznawcze, preferencje, przekonania i cechy osobowości użytkownika

Diane H. Sonnenwald: Information Horizons. Medford 2005, s. 191–197

PROBLEMY BADAWCZE

DETERMINANTY HORYZONTU INFORMACYJNEGO TŁUMACZA

- ✘ Wykształcenie / status zawodowy / kombinacja językowa
- ✘ Klient / zleceniodawca
- ✘ Przynależność do organizacji i zrzeszeń zawodowych
- ✘ Uczestnictwo w wirtualnych społecznościach
- ✘ Identyfikacja z określoną teorią przekładoznawczą
- ✘ Własne przekonania na temat kryteriów poprawności translatu

PROBLEMY BADAWCZE

REKONFIGURACJA HORYZONTU W PROCESIE TŁUMACZENIA

- ✘ Tylko hipotetyczna czy empirycznie sprawdzalna?
- ✘ Obojętna czy (bez)pośrednio warunkująca jakość tłumaczenia?
- ✘ Konieczna zawsze czy niekiedy fakultatywna?
- ✘ Możliwa do ujęcia w stały schemat czy jednostkowo niepowtarzalna?
- ✘ Intuicyjna czy wyuczona?

PROBLEMY BADAWCZE

EDUKACJA INFORMACYJNO-KOMUNIKACYJNA TŁUMACZY

- ✘ Wyróżniki standardów kształcenia (jeśli istnieją)
- ✘ Określenie minimalnego zestawu kompetencji absolwenta studiów tłumaczeniowych
- ✘ Kształcenie ustawiczne tłumaczy czynnych zawodowo
- ✘ Rola społeczności wirtualnych i organizacji środowiskowych w rozwijaniu kultury informacyjnej
- ✘ Presja konkurencji rynkowej i wymagania zlecniodawców